

Új utak a médiakutatásban

Doktorandusz konferencia

2024. január 19. (péntek), 09.00-12.00

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

(1053 Budapest, Egyetem tér 1-3.)

A/1. gyakorló (fszt. 3.)

08:45-09:00 Regisztráció

1. Szekció – A média- és platformszabályozás általános kérdései

Levezető elnök: Dr. Gosztonyi Gergely habilitált egyetemi docens (ELTE Állam- és Jogtudományi Kar)

09:00-09:15 dr. Gyetván Dorina (ELTE Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola): Sanchez kontra Franciaország: a közszereplők mint Facebook-felhasználók általános nyomon követési kötelezettsége és büntetőjogi elmarasztalás a Facebook profilon megjelent jogsértő kommentek miatt

09:15-09:30 dr. Bálint János (ELTE Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola): Online platformok és a személyes adatok védelme

09:30-09:45 dr. Huszár Daniella (ELTE Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola): Sötét megoldások alkalmazása a közösségi médiában

09:45-10:00 (online) dr. Zanathy Anna (ELTE Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola): A Digital Markets Act és a platformkockázatok kezelése

10:00-10:15 Hozzászólások, vita

10:15-10:30 Kávészünet

2. Szekció – A média- és platformszabályozás egyes vetületei

Levezető elnök: Dr. Fazekas János habilitált egyetemi docens (ELTE Állam- és Jogtudományi Kar)

10:30-10:45 dr. Kovács Andrea (ELTE Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola): Az automatizált fiókok szabályozásának egyes kérdéseiről

10:45-11:00 dr. Barki Bálint (ELTE Filozófiatudományi Doktori Iskola): Média és büntető populizmus

11:00-11:15 dr. Lendvai Gergely Ferenc (PPKE Jog- és Államtudományi Doktori Iskola): A sharenting jogi megközelítése – a sharenting-szabályozások és a jogalkotási kihívások összehasonlító elemzése

11:15-11:30 Hozzászólások, vita

11:30-12:00 A konferencia lezárása

A teljes konferencia követhető Zoom-on az alábbi link segítségével:

<https://us02web.zoom.us/j/88581846445?pwd=dXJYem9QTlQrWlplYNGJZb0duVm8rZz09>

Meeting ID: 885 8184 6445

Passcode: 216788

Új utak a médiakutatásban
Doktorandusz konferencia

Absztraktok

dr. Gyetván Dorina (ELTE Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola)

Sanchez kontra Franciaország: a közszereplők mint Facebook-felhasználók általános nyomon követési kötelezettsége és büntetőjogi elmarasztalás a Facebook profilon megjelent jogsértő kommentek miatt

Az EJEB a Delfi AS v Estonia (Delfi) hírportál ügyben az általános nyomon követés szükségességével, illetve annak az emberi jogokkal való összeegyeztethetőségével kapcsolatosan arra a következtetésre jutott, hogy a prevenciós célzattal alkalmazandó szűrőberendezés alkalmazása elvárható egy népszerű hírportáltól annak érdekében, hogy a szolgáltató mentesülhessen a jogsértő felhasználói tartalom vonatkozásában a felelősség alól.

Annak ellenére, hogy a Nagykamara megállapította, hogy az eset nem érinti többek között a közösségi média platformokat, az EJEB a gyűlöletbeszéd megtestesítő felhasználói kommentekért való felelősség körében a nyomon követési kötelezettség szükségességét kiterjesztette a közszereplőnek minősülő magánszemélyekre is a Sanchez v France (Sanchez) ügyben. Sőt, ezen ítéletben a Nagykamara azt is leszögezte, hogy Julien Sanchez véleménynyilvánítás szabadságához való joga nem sérült, miután büntetőjogi jogkövetkezményeket alkalmaztak vele szemben azért, mert nem törölte saját Facebook "falán" a mások által közzétett gyűlöletkeltő megjegyzéseket. Ez a véleménynyilvánítás szabadsága és az internet szabadsága szempontjából dermesztő hatású precedenst teremt a tartalom moderálásával kapcsolatos felelősség további horizontális kiterjesztésével, mivel a Delfi ügyben kialakított elvek mentén az EJEB a felelősséget kiterjesztette az egyéni felhasználók egyes csoportjaira úgy is, hogy a gyűlöletbeszéd nem a felhasználó által működtetett oldalon (page) került elhelyezésre, hanem a felhasználó falán (wall). Az ítélet ezáltal közvetve arra készítheti a közösségi hálózatok felhasználóit (legalábbis a közszereplőnek minősülő felhasználókat), hogy azon megfontolással használják közösségi média felületeiket (még ha az nem is kifejezetten közcélú), hogy szükségképpen saját

felhasználói felületük teljes tartalmának moderátorává kell válniuk, és végsősoron döntést kell hozniuk a harmadik személyek által közzétett tartalmak jogszerűségéről. A Sanchez ügy fejleményeit figyelembe véve két dilemma válik nyilvánvalóvá: (i) az egyre szűkebb körben fenntartott általános nyomon követés tilalmának terjedelme az egyéni felelősség, egyéni nyomon követés megítélése esetén is kiemelt jelentőséggel bír; (ii) miként egyeztethetők össze a Sanchez ügyben a politikus felhasználókra rótt kötelezettségek a közszereplőknek választási kontextusban biztosított szélesebb körű véleménynyilvánítási szabadsággal.

A fenti kérdések megválaszolását követően feltehető, hogy a Sanchez ügy nagyobb jelentőséggel bír, mintha csak a véleménynyilvánítás szabadsága körében születő ügyek során következne esete lenne: hatását tekintve alkalmas arra, hogy utat engedjen a véleménynyilvánítás szabadságának tulajdonított védelem további gyengülésének.

dr. Bálint János (ELTE Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola)

Online platformok és a személyes adatok védelme

A digitális korban az online platformok váltak az információáramlás, a kereskedelem és a társadalmi kapcsolatok központjaivá, mely tevékenységek keretében jelentős mennyiségű személyes adatot gyűjtenek és kezelnek. Az uniós és tagállami jog, valamint gyakorlat igyekszik megtalálni az egyensúlyt az online platformok egyre csak növekvő térnyerése és adatéhsége, az innováció szükségessége, valamint az egyének magánéletének és személyes adatainak védelme között. E körben alapvető jogszabály a mára majd öt és fél éve, a tagállamokban egységesen alkalmazandó GDPR, mely több, az online platformok működése körében kulcsfontosságúnak tekinthető kérdést szabályoz.

Először, az adattakarékosság elve és a beépített és alapértelmezett adatvédelem követelménye alapjaiban mond ellent az online platformok alapvető működési modelljének, a felhasználókról való minél szélesebb körű adatgyűjtés gyakorlatának. Másodszor, a felhasználó által adott hozzájárulás önkéntes, konkrét, megfelelő tájékoztatáson alapuló és egyértelmű jellege számos esetben kérdőjeleződik meg a szolgáltatások „*take it or leave it*” jellemzői, valamint a különböző forrásokból gyűjtött adatok összekapcsolásának kötelező volta kapcsán. Harmadszor, az érintetti joggyakorláshoz elengedhetetlen információk sok esetben hiányosak, pontatlanok, homályosan megfogalmazottak vagy több különböző dokumentum összeolvasása esetén ismerhetik meg azokat a felhasználók, mely gyakorlat által sérülhetnek az érintett tájékoztatására irányadó rendelkezések, valamint az átláthatóság elve.

A GDPR alkalmazandóvá válása óta a tíz legnagyobb mértékű bírságot online platformot üzemeltető technológiai céggel szemben szabták ki. A konkrét bírságok alapjául szolgáló jogsértések pedig a fentebb említett három fő csomópont köré csoportosíthatók. Jelen tanulmány témája e csomópontok részletes bemutatása az elmúlt évek uniós adatvédelmi hatósági és bírósági gyakorlatán keresztül. A tanulmány célja egyrészt az online platformok tevékenységéhez kapcsolódó uniós adatvédelmi gyakorlat kritikai elemzése, másrészt a vonatkozó hazai és nemzetközi szakirodalom feldolgozását követően az azonosított hiányosságokra tekintve jogalkotói és jogalkalmazói válaszok megfogalmazása.

dr. Huszár Daniella (ELTE Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola)

Sötét megoldások alkalmazása a közösségi médiában

Az algoritmusok sötét megoldásokkal együtt történő alkalmazása a technológia és a jogi keretek összetett kölcsönhatását jelenti. A mesterséges intelligencia

alkalmazásával a platformok testre szabhatják a felhasználói élményt, manipulálhatják a viselkedést és optimalizálhatják az elkötelezettséget, gyakran a felhasználók autonómiájának és magánéletének rovására. Következésképpen a jogi elemzés kulcsfontosságú annak felméréséhez, hogy ezek a gyakorlatok összeegyeztethetők-e a hatályos törvényekkel, szabályozásokkal és etikai normákkal.

Az előadás célja, hogy jogi szempontból vizsgálja a mesterséges intelligencia hatását a közösségi médiaplatformokon alkalmazott sötét megoldásokra, feltárva a felhasználók jogaira, a szabályozási megfelelésre és az általános etikai környezetre gyakorolt lehetséges következményeket. A vizsgálat során olyan releváns területek kerülnek elemzésre, mint az adatvédelem, a fogyasztóvédelem és a platformszabályozás. Az elemzés egy központi eleme a szabályozás feltárása mellett, az alkalmazott gyakorlatok elemzése, és azok hatásának feltárása, átfogó képet nyújtva arról, hogy a sötét megoldások alkalmazása milyen mértékben sértheti a felhasználói jogokat, használhatja ki sebezhetőségüket, és sértheti potenciálisan a meglévő jogi szabályozási kereteket.

A szabályozási iránymutatások és a kialakulóban lévő jogszabályok vizsgálatával az előadás mesterséges intelligencia által vezérelt sötét megoldások hatásait is fel kívánja tárni, átfogó képet nyújtva a jelenlegi normarendszerről rávilágítva annak hiányosságaira, valamint ismertetve a lehetséges szabályozási utakat. Az előadás rávilágít továbbá az átláthatóság és az elszámoltathatóság szükségességére az algoritmusok és a sötét megoldások közösségi médiaplatformokon történő alkalmazására, növelve ezzel a felhasználók tudatosságát. Az eredmények segítenek a megfelelő jogi keretek és irányítási mechanizmusok kialakításában a felhasználók védelmének biztosítása, az átláthatóság fokozása, valamint a mesterséges intelligencia technológiák digitális térben való felelősségteljes alkalmazásának előmozdítása érdekében.

dr. Zanathy Anna (ELTE Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola)

A Digital Markets Act és a platformkockázatok kezelése

A lakosság 44%-a a közösségi médiáról tájékozódik, mivel ez vált a legfontosabb fórummá, ahol híreket osztunk meg, fogyasztunk és vitatunk meg. A közösségi médiaplatformok azonban valamilyen fajta mesterséges intelligenciát vagy algoritmust használnak ahhoz, hogy a felhasználóknak a számukra legmegfelelőbb tartalmat mutassák meg.

A közösségi médiaoldalak azonban nem (vagy legalábbis nem csak) azért optimalizálják a tartalmat, mert jobb szolgáltatást kívánnak nyújtani a felhasználóknak, hanem többek között azért is mert anyagilag érdekeltek abban, hogy a fogyasztókat a lehető legpontosabban célozzák meg az egyéni preferenciák alapján. A platformok egyrészt azért jelenítenek meg személyre szabott hirdetést minden egyes felhasználónak, hogy növeljék a hirdetésre történő kattintások számát, és ezáltal magasabb hirdetési díjat számoljanak fel a hirdetőknél. Másrészt a platformok algoritmusai optimalizálják a tartalmat annak érdekében, hogy nagyobb forgalmat generáljanak, így a platform magasabb áron tudja értékesíteni a reklámok helyét az ún. hirdetésárveréseken.

A tartalom személyre szabása azonban elkerülhetetlenül információs buborékokba kényszeríti a felhasználókat. Mindezekon felül, mivel a platformok nem ösztönzik az embereket (mint irracionális lényeket) arra, hogy teljes körű információt keressenek a platformok algoritmusai "visszhangkamrákat" (echo chamber), azaz párhuzamos, de különálló univerzumokat hoznak létre, amelyek úgy léteznek egymás mellett, hogy a másik jelenlétéről nem is tudnak. Az algoritmikus személyre szabás tehát közvetlen fenyegetést jelent a véleménynyilvánítás szabadságára, különösen annak azon aspektusára, hogy szabadon keressünk, fogadjunk és közvetítsünk mindenféle információt és

eszmét, határok nélkül, akár szóban, írásban vagy nyomtatásban, akár művészet formájában, akár bármely más, szabadon választott médiumon keresztül.

Mindezek ellenére a közel múltban hatályba lépett Európai Uniói rendelet, digitális piacokról szóló jogszabály (DMS), szűk körben teszi lehetővé a platformok felelősségének megállapítását. Az előadásomban tehát elsősorban arra keresem a választ, hogy vajon a DMS milyen mértékben képes a platformok által okozott kockázatokat kezelni.

dr. Kovács Andrea (ELTE Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola)

Az automatizált fiókok szabályozásának egyes kérdéseiről

A közösségi médiában számtalan nem valós fiókkal találkozhatunk, amelyek egy részét közvetlenül nem ember irányítja. Ezek a botok gyakran torzítják a valós statisztikákat, plusz követőket jelentenek egy-egy (akár valós) fiók számára, kéretlen üzenetekkel árasztják el más felhasználók idővonalát vagy üzeneteit, sőt, politikai kampányokban is aktívan részt vesznek. Az előadásban röviden megvizsgálom, hogy a legismertebb közösségi média platformok irányelvei milyen iránymutatásokkal szolgálnak azok számára, akik automatizálni kívánják a fiókuk tevékenységét vagy annak egy részét.

dr. Barki Bálint (ELTE Filozófiatudományi Doktori Iskola)

Média és büntető populizmus

Kutatásomban a média - elsősorban a hírgyártási és hírfogyasztási szokások - és a büntető populizmus kialakulásának és elterjedésének összefüggéseit vizsgálom. A kölcsönhatás bemutatásának érdekében szükséges kitekintést tenni a bűnözés reprezentációjára a médiában és azokra a folyamatokra, amelyek a téma szempontjából releváns hatást gyakorolnak a közvéleményre. A téma

szempontjából fontosnak tartom megeghatározni, hogy jelen kontextusban mit értek büntető populizmus alatt. A kutatásban külön vizsgálom a közösségi média hatását a hírfogyasztásra és ezen belül a bűnözés érzékelésre. Ezen kívül megvizsgálom a bűnözési statisztikák hazai alakulását annak érdekében, hogy a büntető populizmusban gyakran felmerülő rendteremtés igényének megalapozottságát vizsgálni lehessen. Végül a büntető populizmus és a média összefüggéseit két magyarországi példán - a büntethetőségi korhatár leszállításán és a három csapás intézményén - keresztül mutatom be. A két jogszabály a büntető populizmus első jogszabályi megjelenése Magyarországon, amelyekkel a politikai pártok és a klasszikus média még a 2010-es években megváltozott médiaviszonyok előtt kezdtek el foglalkozni. Ez lehetővé teszi a politikai elit és a média felelősségének bemutatását a büntető populizmus elterjedésében.

dr. Lendvai Gergely Ferenc (PPKE Jog- és Államtudományi Doktori Iskola)

A sharenting jogi megközelítése - a sharenting-szabályozások és a jogalkotási kihívások összehasonlító elemzése

A sharenting, amely alatt általában a gyermekek személyes adatainak és képeinek megosztását értjük a közösségi médiában, mindenütt jelen van; a szülők büszkén dokumentálják gyermekeik életét az interneten videókon, fényképeken és posztokon keresztül. Ennek a tipikusan újmédia jelenségnek az előnyei és kockázatai jelentős társadalmi és jogi kérdéseket vetettek fel. Jelen kutatás során a sharenting komplex vizsgálatára teszünk kísérletet, felmérve a lehetséges kockázatokat és irányadó keretrendszerek adta megoldásokat.

Az előadás célja, hogy feltárja a különböző jogrendszerek sharentinggel kapcsolatos kezdeményezéseit és alapos összehasonlító elemzéssel vizsgálja a sharentinggel együttjáró kockázatok mérséklésére és a gyermekek jogainak védelmére alkalmazott megközelítéseket. A tanulmány elsődlegesen a sharenting

gyakorlatokkal kapcsolatos sokrétű problémák kezelése során felmerülő jogalkotási kihívások feltárásárat tűzi ki célul, aláhúzva a sharenting fogalmi kereteit, a jelenlegi szabályozási keretrendszer, illetve a „legjobb gyakorlatokat” a sharenting kapcsán. A szabályozás kapcsán összehasonlító elemzést végzek, amely során a sharenting szabályozására világszerte létező különböző jogi keretek elemzését tűzöm ki célul (így az amerikai és európai szabályozás jellegzetességeit). Az elemzés kiemelt szempontja az ezeket a jogi kereteket alakító kulturális, társadalmi és történelmi összefüggések vizsgálata, így a jogi megközelítéseken túl igyekszem az interdiszciplináris tudományos perspektíva jegyében más tudományágak megoldási javaslataival bővíteni a tanulmányt.

A különböző szabályozási megközelítések összehasonlításával és a jogalkotási kihívások tanulmányozásával jelen tanulmány a sharenting által felvetett összetett problémák kezelésére irányuló lehetséges megoldásokra kíván rávilágítani. A dolgozat célja, hogy érdemben hozzájáruljon a sharenting tudományos recepciójához a médiajog és az adatszabályozás területén.